

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMANE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ.
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 150 Lei la an.

Redactor responsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Telefon 13-74

Cuvânt de chemare către preoțime

Pericolul sifilisului, tuberculozei și a mortalității copiilor a devenit o plagă nu numai socială, dar pentru noi în prima linie națională. Satele gem de bolnavi, partea cea mai mare a acestora nici nu au cunoștință de boala lor, copii nevinoși sunt prinși în ghiarele afurisitei mo'ime, copii plâpânzi în zorii vieții î-și dau sufletul, ucși de microbul crud și îndărătnic. Mame cari cu nerăbdare așteaptă ceasul să dea viață urmașilor lor, se prăpădesc în durerile facerii, încolțite de boalele îngrozitoare, aduse de pe multele fronturi și din captivitate de soții lor. Mirese tinere și plâpânde sunt târate în noroi și își deplâng fericirea și sănătatea lor, de odinioară. Generația viitoare, copiii, nepoții noștri sunt periclitati, și prin ei viața de mâine a neamului se clatină, datcrită infiltrării germenului distrugător în trupul generației de azi.

Ca o dovadă a ravagiilor, ce le face și le va face și în apropiatul viitor plaga sifilisului, este suficient să citez statistica oficioasă, făcută de organele Ministeriului Sănătății în câteva comune, în cari s'a început acțiunea de combatere a sifilisului:

Poiana Ampoiului 15.0% sifilis, Trâmpoele 14.0% (jud. Alba), Hida 6.8%, Baica 11.8%, Feleac 8.0%, Aiton 3.8%, Cătina 1.3%, Măguri 21.4%, Mărișel 17.6%, Jimborul mare 5.4%, Fildul de mijloc 7.9%, Adalin 20.3%, Borșa 8.9%, Budatelec 1.3% (jud. Cluj, Albac 12.9%, Arada 16.8%, Scărișoara 10.2% (jud. Turda), Preluca veche 19.4%, Preluca nouă 27.8%, Trestia 15.2%, Vad 15.8%, Lemniu 6.5%, Valea Groșilor 7.8%, Feleac 2.3%, Sălnița 1.4% (jud. Someș), Rușior 6.7%, Sebeșul mare 7.6%, Ardan 14.9%, Fris 18.4% (jud. Bistrița).

Regiunile muntoase sunt adânc infiltrate cu sifilis, Munții Apuseni, Moții, Maramureșul, grănicerii Bistriței, Valea Jiului, Țara Hațegului, Someșul, sunt periclitate cu desăvârșire. Floarea neamului se prăpădește și în viitorul apropiat bugetul statului nu va fi suficient pentru înființarea și susținerea caselor de alienați, rezultatul destrăbălării de azi. Mergem cu pași repezi spre prăpastie, și cu infiltrarea sifilisului ține pas și demoralizarea. Microbii rod la temelie neamului, distrug trupul țaranului — sursa de energie a țării — curențe destructive, secte ca baptisti, pocăiți, nazarimeni, sc., distrug neamul, iar ce nu pot distruge acestea, distruge alcoolul, toate ca un blestem pe capul neamului, atât de oropsit de soarte.

Zorii fericirii neamului desrobit e întunecat de norii acestor nenorociri. În fața acestui mare pericol trebuie să străbată dela o margine la alta a Țării alarma, toți trebuie să tresară în fața pericolului, care a încolțit adânc timpul neamului nostru. În toila luptelor politice lupta pentru desrobirea trupei a populației trebuie să fie o dără de lumină curată care să lumineze sufletul tuturor, atât mari, cât și mici.

Și oare la cine altul poate străbate mai sincer glasul de chemare al poporului ajuns în mare pericol, dacă nu la slujitorii altului. Biserica a fost scutul neamului și limbei străbune veacuri de-arândul. Voi umili preoți a-ți îngrijit cu puterea sufletului și cuvântului vostru viitorul neamului la umbra alturului și de nenumărate ori cu sângele vostru a-ți udat pământul făgăduinței, din care a răsărit ziua mare a libertății. Voi preoți umili și huiduiți în vremurile vitrege a-ți adus neamul la scăpare. Victoria de azi se datorește în mare parte și vouă.

Azi când un mare pericol amenință țaria

și viitorul unui neam, la voi se întoarce iarăși cu încredere un neam întreg și vă roagă să-i dați și acum ajutorul. Și cum în vremile trecute singuri erați sortiți să apărați turma credincoasă, azi vă vin în ajutor și doctorii trupești ca împreună, Voi cu arma cuvântului, cei din urmă, cu armele științei medicale, să deschideți larg sufletul poporului pentru a înțelege rostul și chemarea zilelor de azi în lupta contra inamicului comun.

Darul Vostru poate desgheta, iar cuvântul Vostru poate încălzi sufletul rănit de înghețul desnădejdiei. Faceți să înțeleagă poporul că ce pericol ne amenință, faceți să înțeleagă că e datoria fiecăruia să se caute, să se îngrijească de viitorul copiilor și nepoților, și prin aceasta a Țării. Faceți să înțeleagă turma, ce urmări grozave au boalele de sânge nevindecate, asupra individului și asupra copiilor cari se prăpădesc cu zile, sau devin criminali, sfârșind în temniți, și case de alienați.

In postul mare al sfintelor Paști cuvântul Vostru duhovnicesc va face serviciul cel mai mare neamului, îndemnând poporul să se caute cu medic.

Scaunul de duhovnic îl puteți folosi în acest timp și pentru alinarea suferințelor trupești ale credincioșilor. Folosiți prilejul mărturisirii și cu tact și bunevoință ispășiți pe cei ce vă par suspecti și asupra boalelor de cari sufăr. Poporul are încredere în preot, ați celor bolnavi, cu prevenire adevărat părintească, îndrumarea să nu întârzie a se supune și tratamentului medical. Dacă dăm celor bolnavi sufletește canon sufletește, să dăm și celor bolnavi trupește acest fel de canon care e chemat să scape din ghiarele peirii și a nenorocirii atât pe ei cât și familiile lor.

Cu măsura aceasta faceți un bine întreg individului, familiei sale și neamului. Pe calea aceasta veți avea în mod absolut discret sub controlul vostru masa enormă de bolnavi, cari pe altă cale scapă de sub control și urmărire.

Pe calea aceasta se dă cel mai mare ajutor serviciului medical, însărcinat cu combaterea sifilisului.

Dovada cea mai eclatantă că prin măsura aceasta putem repede atinge ținta este cam-

pania dusă de către dl Dr. Ion Rece, medicul șef al ambulatorului policlinic din Zlatna, cu ajutorul preoției din jur. În chipul acesta a grăbit să satisfacă cererii, trimițând în forma aceasta discretă și obligatorie (canon) toți bolnavii la tratament. Cu adâncă satisfacție putem spune că în jurul Zlatnei s'a redus în mod simțitor sifilisul, grație acestei metode și lupte comune sistematice a medicului cu preotul.

Sunt ferm convins că în forma aceasta vom intensifica acțiunea întreprinsă pentru combaterea boalelor sociale, cari rod continuu la temelie neamului, iar scăpat acest neam de dușmanii săi de moarte, vă va binecuvânta pe voi cari ia-ți adus scăparea și reînșănătoșarea. *Dr. Dominic Stanca.*

Nrană sufletească pentru credincioși

Poporul nostru în materie de credință este foarte conservativ. Propaganda sectară făcută cu mijloace excepțional de ademenitoare, abia dacă poate înregistra un câștig neînsemnat disproporționat față de cheltuiala multor foarte puse în serviciul ei, totuși cât timp această propagandă există și tinde să ia proporții din ce în ce mai mari, trebuie întâmpinată. Pentru o contrapropagandă directă care îndârjește pe contrari, preotul trebuie să fie bine înarmat. La locul cel dintâi însă preotul e dator să acționeze de a juti credința în sufletul credincioșilor bisericii. Timpurile de azi preind cu imperiozitate imitarea cât mai mult a activității apostolice. Preotul este demn de importanța rolului ce-l are în viața sufletească a fiecărui credincios al său, abia atunci, când activitatea lui nu se mărginește numai la un simplu ritualism, ci va fi și bușola sufletelor. O zi din viață să nu pregete de-a învăța, iar zilele de sărbătoare și Duminecă cuvintele lui să străbată adânc în suflete.

S'a predicat și până acum, mai ales în urma îndemnurilor venite dela arhieriei bisnoastre. Conținutul și forma predicilor a fost lăsată în seama fiecărui preot în parte. Unii preoți au constatat după multe străduințe, că multe predici ale lor nu au avut rezultatul dorit. Nu fiindcă n'ar fi urmat regulilor

predicei, nici pentru că predica ar fi fost lipsită de frumuseți oratorice, ci fiindcă n'au putut găsi în deajuns ceea ce lipsește suflete-
lor credincioșilor.

Se poate citi sau rosti cea mai frumoasă cuvântare a lui Ioan Hrisostom, fără ca să aibă rezultatul dorit dacă nu ținem seamă de individualitatea credincioșilor. Singurul ajutor ce se poate da preoțimei noastre este de a da un material cât mai bogat pentru predici, scos din învățătura lui Isus. În acest scop vom continua să dăm pe rând schițe de predici cu material scos din parabilele lui Isus Hristos pentru că preoții noștri să le întrebuițeze prelucrându-le după nevoile lor locale.

M.

Parabola sămănătorului

Mt. 13, 3—9, 18—23; Mc. 4, 3—9, 13—21; M. 8, 6—8, 11—15.

1. Sămănătorul divin.

I. Isus Hristos este adevăratul sămănător D-zeesc în anunțarea învățăturilor sale.

1) El este trimis, să împrăștie sămânța cuvintului său.

a) Vedem acest lucru din profetiile V. T.

b) Fiecare parte a Evangheliilor și a celorlalte cărți ale N. T. întăresc acest adevăr.

Deci: Să ascultăm cuvintele lui.

2) El singur este capabil, să ne dea o adevărată învățătură divină.

a) În el locuște deplinătatea atotștiinței divine.

b) El știe să facă accesibile pentru noi oamenii învățăturile divine.

3) El are puterea de a ne obliga să primim învățăturile lui.

a) Ca adevărat fiu al D-zeu ne învață cu autoritate divină.

b) Ca mântuitor al oamenilor arată prin învățăturile sale singurul drum al fericirii vecinice.

Dec: Să credem și să urmăm cuvintele lui.

4) Cu învățăturile sale împacă cele mai nobile dorințe ale inimei omenești:

a) Cu o îndemănare extraordinară el face accesibile minții omenești cele mai adânci adevăruri.

b) El arată voinței, cele mai nobile și frumoase ținte ale nizuinței ei.

Deci: Să ne alipim cu adevărată dragoste de acest învățător divin.

II. Isus-a dispus răspândirea continuă a învățăturilor sale în biserica sa.

1) El a dat bisericii sale ordinul de a învăța:

a) După legea generală a îndurării sale, voiește să îndrumeze pe oameni prin oameni.

b) El dă apostolilor săi și urmașilor lor ordinul special de-a învăța.

2. El dă dotațiunea necesară pentru împlinirea acestui mandat.

a) Infalibilitate.

b) Deplină autoritate.

3) El cooperează la exersarea misiunii predicatorice:

a) La împlinirea oficiului de învățătoare a bisericii prin spiritul sfânt.

b) La rodnicia învățăturii mântuitoare prin grația internă.

Deci: să ascultăm, să credem și să urmăm învățăturilor bisericii întocmai ca și cuvintelor lui Isus.

III. Hristos lucrează ca sămănător divin și asupra singuraticilor credincioși:

1) Prin instrucțiunile și îndemmurile date credincioșilor în predică și la împărtășirea cu sf. taine.

Deci: să primim ca o datorință sfântă a noastră lăsându-ne să fim instruiți temeinic în aceste învățături și să urmăm îndemnurilor bune.

2) Prin cuvintele sale și opera sa cuprinsă în sf. Evanghelii.

Deci: să citim, să cunoaștem și să urmăm de bunăvoie viața lui Isus.

3) Prin cărți, scrieri și ziare bune.

Deci: să citim și să răspândim cărțile bune și întrucât se poate de conținut religios.

4) Prin exemplul cel bun și convorbiri frumoase între credincioși.

Deci: să fim niște ajutători sârguincioși ai lui Hristos în împrăștierea seminței celei bune.

Piedecile rodniciei.

I. Piedecile rodniciei și seminței celei bune rezidă numai în voința omenească.

1) În parabole sunt date piedecile rodniciei.

a) Ele nu se găsesc la sămănător;

b) Nici în sămânță;

c) Ci în calitatea pământului.

2) Astfel și păcatul duce la nerodnicia cuvântului lui Dumnezeu:

a) Nu sămănătorul divin care este Hristos;

b) Nici învățăturile sale divine,

c) Ci constituția voinței omenești.

II. Aceste piedeci rodniciei sunt:

1) Indolența și nelucrarea voinței.

2) Superficialitatea și lașitatea.

3) Scufundarea în cele lumesti.

III. Este în puterea fiecăruia să învingă aceste piedeci cu ajutorul grației divine.

1) Se pretinde numai luptă:

a) In contra răului dușman;

b) In contra ademenirilor lumii;

c) In contra suferințelor inimii.

2) Invingerea va fi sigură:

a) Fiindcă nu lipsește ajutorul grației;

b) și fiindcă piedecile sunt dependente de voința proprie.

3) Condițiunea învingerii este deciziunea răbdătoare și constantă a voinței:

a) Cu o inimă bună și primitoare să ne îndreptăm spre sămănătorul divin;

b) Cu seriozitate vădită și gata de jertfă să urmărim îndemmurilor lui;

c) Prin lepădare de sine să păstrăm adevărata libertate a inimii în serviciul lui Hristos.

Puterea lui D-zeu în biserică.

Marcu cap. 4. v. 26-29

I. Sămănătorul și ogorul:

1) Înainte de semănat:

a) Munca oboșitoare la câmp și în grădină;

b) Oboșelile și grijele Mântuitorului pentru Biserică și membrii ei.

2) La semănat:

a) Sămănătorul alege cea mai bună și curată sămânță de grâu și o samăna în ogorul său;

b) Hristos înzestrează Biserica Sa prin Duhul sfânt cu cele mai bogate comori ale adevărului și grației și îngrijește de ele ca să fie accesibile tuturor membrilor Bisericii.

3) După semănat:

a) Sămănătorul adesea se gândește la sămânță, vorbește bucurios despre ea, observă

desvoltarea ei, îl înveselește starea ei bună, și-l întristează starea ei rea;

b) Hristos păstrează Bisericii Sale cea mai credincioasă iubire vecinică.

II. Sămânța se desvoltă dela sine:

1) Raportul sămănătorului față de desvoltarea seminței.

a) Omu ltrebuie să lase desvoltarea seminței sale în grijă Creatorului;

b) Dumnezeu-Omul Isus Hristos dă Bisericii Sale și membrilor ei puterea internă pentru desvoltare și activitate.

2) Puterea de desvoltare:

a) In sămânța din pământ e puterea vegetativă a germenului de viață, pusă de Creatorul în bobul de grâu;

b) In Biserică și la membrii ei este puterea grației dătătoare de viață a Duhului Sfânt, trimis de Isus Hristos.

3) Activitatea acestei puteri:

a) Unde sunt întrunite aceste condiții necesare, din grăuntele de grâu încolțit crește paiul, apoi spicul și în fine grâu plin, în spic;

b) Unde cooperarea voinței omenești nu lipsește puterea puterea grației Duhului Sf. face începutul, continuarea și sfârșitul a tot ce este bun, în Biserică și la singuraticii credincioși.

III. Secerișul:

1) Pentru sămânța de pe câmp:

a) Timpul secerișului este sosit, când termenul de desvoltare hotărât din partea Creatorului este împlinit;

b) Atunci îndată vine sămănătorul și începe munca secerișului cu seceră;

c) Iar la urmă el adună snopii și-i duce în aria sa.

2) Pentru Biserică și fiecare credincios al ei:

a) Ziua secerișului vine, când timpul de pregătire pentru fiecare în parte se fineste cu moartea, iar pentru întreaga Biserică cu Judecata din urmă;

b) La secerișul cel mare din urmă va reveni Hristos în putere și mărire.

c) Pentru Biserică în totalitatea ei atunci începe triumful cu Hristos și fiecare membru în parte va lua parte la acest triumf, dacă ei aparțin bisericii ca membrii vii. M.

Combaterea sectelor

În propaganda contra sectelor fiecare preot are nevoie ca să fie bine înarmat cu mijloace convingătoare pentru ca să poată combate rătăcirile. Solicitați din multe părți dăm aci mai jos un conspect al cărților, cari se ocupă cu această problemă, pentru că preoți să-și poată procura barem o parte dintre ele, de cari are mai mare nevoie și să le utilizeze cu folos.

Bartolomei A.: Dispute cu nazarenii. Caransebeș 1903.

Dr. Vladimir Dimitrievici: Nazarienismul (trad. I. Balan), Caransebeș 1906.

Iconom C. Nazarie: 1) Duminica, Botezul și Ierarhia Bisericească, Buc. 1910; 2) Cinstirea Sfințelor Icoane, Buc. 1911; 3) Combaterea principalelor învățături adventiste Buc. 1913 (ed. II-a 1921); 4) Sâmbăta adventiștilor și Duminica, Buc. 1913, (București, Casa bisericii).

P. S. Episcop Nifon: Carte pastorală (Adventiști sau „Sabatiști“), Buc. 1910.

Pr. C. Andrei: Adventiștii. Ploiești 1912.

Dr. I. Popescu-Mălăești: Ziua a șaptea (Nr. 2 Bibl.: Ia și citește!), Buc. 1914.

Dr. Sebastian Ștanca: Pocăiți, Sibiu 1913.

Icon. P. Godescu: Furii pustiesc ogorul, Pitești 1914:

I. C. Beldie: Rătăcirea adventistă, București 1914 (Tip. Cărților Bisericești).

Icon. E. Dimitrescu: Combaterea adventiștilor, Ploiești 1920.

Pr. I. Ștefănescu: Învățăturile adventiste și combaterea lor.

A. Thory: 1) Trebuie să țină creștinii sabbatul? (trad. Cornilescu), Buc. 1920; 2) Sabbatul adventiștilor; 3) Eroarea adventistă.

A. Pollok: Adventismul în fața Scripturii, (Cornilescu). Buc. 1920.

N. Calnev: 1) Despre cinstirea sf. Icoane (prod. arhiep. Gurie) Chișinău 1920; 2) Combaterea sectelor raționaliste, p. I, 1924 Chișinău; Editura „Uniunea culturală bisericească“, 12 lei și 3) p. II, 15 lei.

Gh. Ciuparcă: Pocăitismul în Bucovina, Cernăuți 1921.

Arh. I. Scriban: 1) Origina Duminicii, București 1921 (Tip. Cărților Bisericești) 5 lei; 2) Adventismul dat pe față de un fost ad-

ventist (după C. Müller), Buc. 1925, (Institutul Biblic, str. Antim).

Dr. I. Mihălcescu: 1) Obârșia adventismului (Revista Ortodoxă); 2) Privire istorică asupra începutului și dezvoltării sectelor adventistă și baptistă (Biserica Ortodoxă Română 1922, 1924).

Dr. N. Cotos: 1) Oglinda sectelor („Credință“), Cernăuți 1922; 2) Secta studenților de Biblie („Candela“), Cernăuți 1923; 3) În jurul isvorului și normei de credință și viața creștină („Candela“) Cern. 1924.

Pr. N. Donos: 1) Duminica și Sâmbăta, Huși 1922 (Societatea Națională de tratate); 2) Cinci Cuvântări Bisericești (Tipografia Lupășcu-Bârlad).

D. Georgescu: Adventismul din punct de vedere biblic, rațional și moral-practic, Buc. 1922 (Tip. Cărților Bisericești), 8 lei.

Arhim. Galaction-Cordun: 1) Cine grădește adevărul? Buc. 1922; 2) Ce este adventismul?, Buc. 1922; 3) Așezământul Sf. Biserici Ortodoxe universale pentru venerarea și invocarea sfinților în rugăciuni, Buc. 1924 (toate Imprimeria C. F. R.).

P. Scheurlen: Adventiștii (trad. A. Constantinescu), Brăila 1923.

Dr. G. Comșa: 1) Pentru neam și lege, (Librăria Diecezană) Caransebeș 1923, 35 lei; 2) Sâmbăta și Dumineca, Buc. 1923; 3) Sectele religioase din România, Buc. 1924 (Imprimeria Ministerului Cultelor și Actelor); 4) Călăuza cunoașterii și combaterii sectelor, Buc. 1925 (Editura Novei Reviste Bisericești) 25 lei; 5) Pruncii trebuie botezați, dar numai odată, (Arad, Librăria Diecezană) 2 lei; 6) Luptele baptiștilor împotriva preoțimii române, (Arad, Librăria Diecezană) 2 lei.

Pr. M. Călugăreanu: Adventismul și Dreapta Credință, (1924, Tip. Mănăstirei Neamțu) 4 lei.

Pr. C. Vuiescu: Icoanele, 1924 (Tip. M. Neamțu) 4 lei.

Epistola unui preot către creștinii dreptcredincioși despre păstrarea credinței ortodoxe, 1924, Huși (Atelierele Janet Corlăteanu).

Pr. I. Popescu: Adventismul. Iași (Bir. Sf. Andrei).

Icon. A. Simionescu: Despre Ierarhia Bisericească, 1923 (Tip. M. Neamțu) 4 lei.

Pr. P. Chirică: 1) Nu Sâmbăta ci Duminica e ziua de odihnă a Domnului, Iași 1924 (Tip. Trecerea Munților Carpați) 5 lei; 2) Sf. Tradiție, Iași 1925 (Viața Românească) 4 lei; 3) Botezul copiilor mici, Iași 1925 (Viața Românească) 5 lei; 4) Crucea lui Hristos, Iași 1925 (Tip. Trecerea Munților Carpați) 2 lei; 5) Biserica ortodoxă e locul adevărat de închinare, Iași 1925 (Viața Românească) 5 lei; 6) Feriți-vă de Adventiști, Bapțiști și Mileniști, Iași 1925 (5 lei).

Dr. Șeb. Stanca: Lazar Diacul (Institutul biblic) 5 lei.

Pr. I. Dihor: Lupta pentru cruce (Arad, Librăria Diecezană) 2 lei.

Pr. C. Turicu: Primiți sf. taină a cuminecării (Arad, Libră Diecezană) 2 lei.

Pr. C. Magier: De ce cinstim noi icoanele și sf. cruce (Aral, Libr. Diecezană) 2 lei.

Dr. N. Brânzău: Pocăți, Lugoj, 8 broșuri à 8 lei.

E. Florea: Viclesugurile Satanei, Târgu-Mureș, 5 lei.

Madgearov: Dânovismul.

Pr. N. Popovici: Legea ortodoxă în trecutul nostru, (Arad, Librăria Diecezană), 2 lei.

Sub tipar: *N. Popovschi:* Despre secta inochenților, Chișinău. *O. Bucevschi.*

Isus Hristos

3) Din armonia expunerilor evanghelice în ce privesc datele etnografice, geografice și cronologice cu rezultatele cercetărilor istorice.

Despre Ierusalim ni se dau o mulțime de amănunte pe cari un autor de mai târziu nu le-ar fi putut cunoaște, după ce la anul 70 d. H. orașul în mare parte e distrus. Un roman sau iudeu, creștin din sec II or cât de bine ar fi fost introdus în literatura iudaică, nu ne-ar fi putut da atâtea amănunte. Unde mai pūnem și amănuntele, cari se potriveau numai timpului aceluia.

II. Scrierile evanghelice au fost făcute pentru comunitățile creștine abia înfiripate prin propaganda verbală a apostolilor și

ucenicilor lor. Apostolii înșiși au privit aceste scrieri, ca pe niște documente oficiale. Biserica însă-și le-a privit de atare, păstrându-le cu sfîntenie și luându-și din ele adevărurile credinței.

Scopul urmărit de autori, de a fi cetite de comunitățile creștine se perpetuează în biserică (Hettinger, Facult. Theolog).

Justin, Apol. I 67 Duminica într'un loc de întâlnire al orașenilor și sătenilor se citiau scrierile rămase dela apostoli și profeți. Augustin Tract XXX.

III. Imediat ce primii istorici bis. au încercat să desvălue începutul întunecat al creștinismului au dat de evanghelii, cari erau socotite chiar dela început, ca un bun comun al bis. Sfaturile lor sunt aplicate în toate comunitățile cu sfîntenia provenienței lor dela Isus. Încă în mijlocul sec. II Tațian compuse o armonie a evangheliilor.

Însă-și biserica mărturisește, că apostolii și ucenicii lor au scris c. sfinte, mărturie care se continuă prin întreg șirul episcopilor. Irineu I. c. III, 3; Tertulian I. c. 32; Marcian III, 5. Biserica fiind conștientă, că este păstrătoarea scrierilor ap. le apăra în contra ereșicilor și esclude scrierile apocriefe Eusebiu III, 25; Augustin c. Faust XI, 2.

IV. O mărturie tot atât de importantă pentru dovedirea provenienței apostolice a evangheliilor ne dă și tradiția creștină prezentată prin sf. părinții.

Irineu (I. c. III, 11), care în tinerețea lui fu ucenic al lui Policarp, (care la rândul său a ascultat pe ap. Ioan) mărturisește, că în jumătatea 2-a a sec. II evangheliile erau bine cunoscute în toate colțurile lumii creștine.

Tertulian: „Nobis fides et Apostolis Joannes et Matthaëus insinuat, ex Apostolicis Lucas et Marcus instaurant”.

Elemente Rom. Strom III, 13, II, 15, I. 21. Paedagog I, 8.

Fragmentul Muratorian.

Din această epocă datează și traducerea siriacă Pesita, deasemenea și trad. Cat. Itala. Nici o carte nu a fost transcrisă și tipărită în atâtea exemplare precum a fost N. T. Dacă avem posibilitatea să aducem atâtea dovezi pentru autenția evangheliilor, ca un complex de cărți, și fiecare evanghelic

în parte poate rezistă criticei celei mai severe.

V. 1) Evanghelia lui Matei.

Provine prima ev. dela personalitatea recunoscută de biserică? Este ea autentică? Pentru a răspunde acestei întrebări trebuie să ne provocăm la sf. părinți. Timpul compunerii acestei cărți este foarte apropiat de timpul când au trăit sf. părinți ai bis. încât au trebuit să o cunoască (Schanz).

Afară de dovezile externe, avem și o seamă cari le scoatem din însuși conținutul scrierii:

a) Ca prima mărturie externă poate fi socotită ca dată de Papias (138 p. 11) episcopul Hierapolei din Frigia. Acesta fu ucenicul apostolului Ioan, dec mai competent de a vorbi în această chestiune. Criticii nici chiar acest docufent nu-l socotesc a fi fără de scăderi. Eusebiu din Cesarea în istoria sa amintește de apostolul Ioan și presbiterul Ioan, pe car îi socotește de o singură persoană, din contra critica îl privește pe „Papia ucenic al presbiterului Ioan, care-i socotit ca o persoană diferită de ap. Ioan”. Presbiterul Ioan este identic cu ap. Ioan.¹⁾

Dela ap. Ioan, Papia a aflat următoarele referitor la evanghelia primă din canon. „Matei scrise în limba ebraică”, cuvintele domnului, cari au fost traduse de un oarecare, cât a putut de bine. Cu alte cuvinte Papia vrea să spună: Noi avem azi (la 138) o evanghelie a lui Matei în limba greacă; dar Matei, vameșul de odinioară, nu a scris-o în grecește, ci ebrește, și fu un timp când pentru necesitățile liturgice fu tradusă în limba greacă.²⁾

Papia în citatul său nu folosește termenul de evanghelie, ci „Logia”, deci Matei a scris cuvinte domnești. Fără îndoială Papia prin „Logia” n'a înțeles o colecție de cuvântări ale D-lui, însăș evanghelia. În acelaș senz interpretează și Eusebiu citatul lui Papia.

Papia nu este singurul martor al autenticității ev. ci și Irimeu ucenicul lui Policarp. El ne spune: „Matei a dat pentru evrei în limba lor o evanghelie”.

Irimeu C. Haeres III, 1; Tertullian C. Marcian IV, 2. De carne Chr. c. 22. Clem. Alex. Strom. I, 21. Origen ap. Eusebiu H. C. VI, 25. Clemente Rom. (Ad. Cor. c. 46, c. 13.) Ignatie (Ad. Sruyru c. 1).

b) Pentru autenticitatea ei avem și mărturiile ereticilor. Irimeu. Adversus Haeresis III, 11: „Tanta est autem circa Evangelia haec firmitas, ut et ipsi haeretici testimonium reddant eis et ex ipsis egredicus unusquisque conem conetur suam confirmare doctrinam”.

Valentin, Ptolomeus, Vasilide, Cels sunt pentru evanghelia lui Matei.

c) Documentele externe sunt sprijinite și de momentele interne. Autorul primei evanghelii cunoaște scripturile N. T., e familiarizat cu obiceiurile iudeilor cunoaște amănunțit țara sfântă, ceea ce ne face să credem, că fu un Palestinian.

În legătură cu chemarea la apostolat a lui Matei a dat un prânz în onoarea lui Isus. la care au luat parte și vameși. Singur evanghelistul reține cuvintele rostite de Isus această ocazie. Mt. IX, 13.

Numai în prima evanghelie, Matei are comunele de vameșul, încă un semn deci că el fu și povestitorul.

2. Evanghelia lui Marcu.

a) Papia ne spune (la Eusebu H. C. III, 39), presbiterul Ioan spune și aceasta: Marcu scrise; ca interpret al lui Petru, ceea ce această povestea despre cuvintele și faptele lui Isus, cu multă grijă, fără ca să se țină strict de ordinea cronologică; fiindcă el însuși nici un auzise pe Isus, nici nu-i urmașe lui ca ucenic. Mai târziu numai fu ucenic al lui Petru, care și întocmea predicile după necesitățile auditiilor, nu în ordinea istorică în care au fost date de Domnul. Astfel că nu-i se poate lua în nume de rău lui Marcu, ca a scris numai unele precum îi veneau în munte, gândindu-se numai să nu lase nimic afară din câte a auzit, sau să scrie ceva neadevărat. Deși azi evanghelia a 2-a ne apare ca cuprinzând aproape toate evenimentele, descrise în ev. lui Matei și Luca, totuși Ioan ca martor acelaș a putut spune, că nu a scris totuul.

De mărturia lui Papia depinde și cea a lui Clem. din Alex.: „Ascultători predicei lui

¹⁾ Bardenhewer: Gesch. der altkirchlichen Literatur. I. Freiburg 1902., pp. 538.

²⁾ Dr. I. Schäfer: Das Neue Testament. Freiburg 1910., ed. VII., p. 8.

Petru din Roma, l-au negat pe Marcu să le scrie conținutul predicilor lui, cunoscându-le mai de aproape din faptul că i-a urmat lui atâta timp. Marcu le-a împlinit dorința..."

Origen ap. Eusebiu H. C. VI, 25. Tertulian C. Marc. IV, 5. etc.

ȘTIRI

Știre personală. P. S. S. episcopul nostru Nicolae a plecat cu trenul de Luni seară la București pentru rezolvarea mai multor chestiuni de importanță ale eparhiei și să ia parte la ședințele Senatului și ale Sf. Sinod.

Sinodul ecumenic. Din partea patriarhiei dela Ierusalim s'a luat inițiativa de a se convoca un sinod ecumenic pentru luna Iulie la muntele Athos. Chestiunea a fost transpusă tuturor bisericilor ortodoxe ca să-și spună opinia. Sfântul Sinod al bisericii noastre a luat această problemă în programul debaterilor sale din sesiunea, care s'a deschis la 4 Martie.

Aviz. Atragem din nou atenția preoțimei noastre asupra organului nostru, ca să-l colecționeze și să-l păstreze în arhiva parohială, ținând seamă de ordinațiunile oficioase cari se publică într'ansul, deoarece pe viitor nu vom mai putea completa lipsurile provenite din neglijență, decât pe lângă achitarea costului exemplarelor ce se vor reclama.

Lupta contra beției și preoțimea. Societatea germană în contra alcoolismului și-a ținut al 36-lea congres anual în zilele de 1—4 Noemvrie anul trecut în orașul Kiel. Între hotărârile ce l-a adus se poate citi un călduros apel ce l-a adresat către biserică și către preoți, cerându-le să organizeze la luptă în contra alcoolismului toate forțele morale ale poporului și îndeosebi să pună stăruințe neînduplecate pentru a se aduce cu un ceas mai din vreme legea pentru reglementarea producerii și vânzării beuturilor spirituoase. Apelul e de așteptat să aibă rezultate, întrucât mișcarea antialcoolică este susținută efectiv din partea preoțimei, îndeosebi a celei protestante. Există o Ligă

germană a preoților abștinenți, care numără mai bine de 1400 membri, între cari profesori de universitate, consilieri consistoriali, superintendenți, conducători ai instituțiilor misionare, etc. În Württemberg 18% dintre preoți aparțin Ligei antialcoolice, în Renania 12—13%, în Mecklenburg 10%. Ooare la noi câte procente ar găsi o asemenea Ligă? Măcar cât de necesară ar fi ea, ca purtătoare a ideii de luptă dârăză împotriva alcoolismului care roade la sănătatea trupească și sufletească a poporului nostru într'un mod înspăimântător!

A Apărut:

„Contribuția preoțimei române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului,

de Dr. Seb. Stanca. Cuprinde suferințele preoțimei ortodoxe și unite în anii 1916—1919 în închisori, în refugiu și în internare sub regimul unguresc și bolșevic, cu 80 de ilustrații în text. Cartea se estinde pe 179 pagini și se poate comanda la autor. Prețul 60 lei plus porto franco 1 leu 50, recomandat 7 lei, ramburs 9 lei.

No. 94—1926 prot.

3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl III Sâniacob, protopopiatul Luduș, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar de stat.
2. Sesiune parohială 10 jugăre, cu prospecte de întregire prin reforma agrară.
3. Dela fiecare familie câte una ferdelă cucuruz și o zi de lucru, din cari $\frac{1}{2}$ este a cantorului.

4. Stolele uzitate în comună.

În primăvară se va edifica casă parohială, iar până atunci comitetul parohial se va îngriji de învartuirea preotului.

Concurenții își vor înainta cererile de concurs cu documentele, subsemnatului oficiu, iar pe lângă respectarea normelor în vigoare se vor prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Luduș, la 11 Faur 1926.

Oiiciul protopopesc ortodox român în înțelegere cu comitetul parohial din Sâniacob.

Romul Popa
protopop.